

11. apríl 2005

Tilvísun: 2004100024

Bréfalykill: 03.0

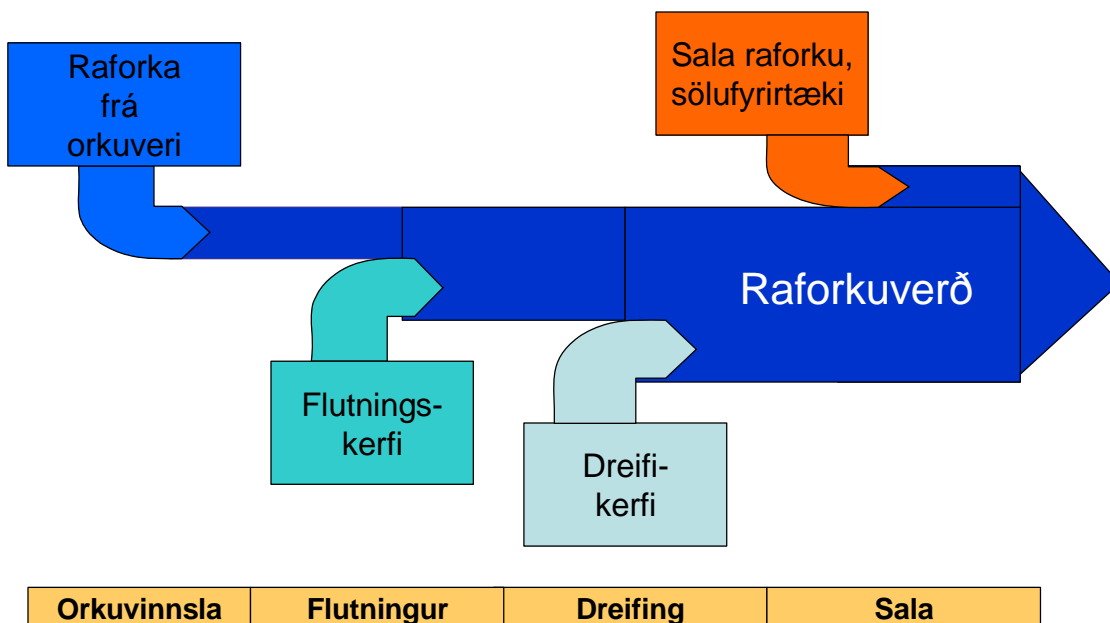
Breytingar á raforkumhverfi með nýjum raforkulögum

Ný raforkulög

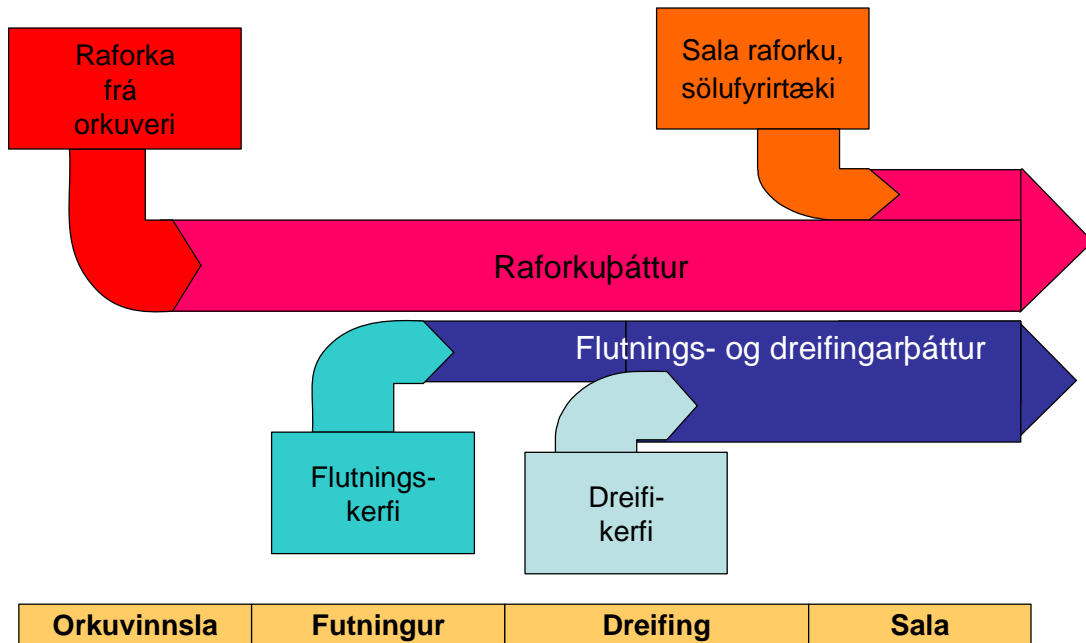
Fyrri hluta ársins 2003 voru lög um nýja skipan raforkumála samþykkt á Alþingi. Megininntak laganna er aðskilnaður lagnakerfanna annars vegar, og raforkuframleiðslu og sölu raforkunnar hins vegar. Lögin komu til framkvæmda um mitt árið 2003, þó þannig að samkeppni um raforkuna sjálfa kemur til framkvæmda í þremur áföngum. Fyrsti áfangi raforkulaga tók gildi 1. júlí 2003, en þá fengu stóriðjunotendur heimild til að kaupa raforku af hvaða raforkusala sem þeir kusu, annar áfanginn tók gildi um s.l. áramót, en þá fengu notendur sem nota meira afl en 100 kW að velja sér raforkusala, en með þriðja og síðasta áfanganum fá minnstu notendurnir, sem eru fjölmennasti hópur notendanna, þessa heimild 1. janúar 2006.

Hlutverkaskipting

Tilgangur með fyrrgreindri hlutverkaskiptingu er að skilja að tæknilega þætti raforkunnar og viðskiptalega þætti hennar, þ.e. í flutning og/eða dreifingu raforku annars vegar og sjálfa raforkuna hins vegar. Aðskilnaður á þennan hátt er mikilvægur til þess að samkeppni um raforkuna geti verið skýr og einföld, og vegalengd og afhendingaraðstæður trúfli ekki verðlagninguna.

Verðmyndun heildarverðs raforkunnar fyrir breytingu (hlutföll ekki rétt)

Verðmyndun heildarverðs raforkunnar eftir breytingu (hlutföll ekki rétt)

Flutnings- og dreifikerfið

Lagnakerfin eru tvenns konar, annars vegar flutningskerfi og hins vegar dreifikerfi. Landsnet hf., var stofnað um sl. áramót. Það rekur flutningskerfið, sem teygir sig svo út í kima landsins og þjónar öllum landsmönnum í gegnum dreifiveitur ásamt stóriðjufyrirtækjunum. Allar virkjanir sem stærri eru en 7 MW tengjast flutningskerfinu beint. Landsnet annast samræmingu á vinnslu raforku og notkun hennar. Dreifiveitur greiða Landsneti þóknun fyrir flutning raforku til veitnanna óháð afhendingarstað.

Flutningskerfi Landsnets

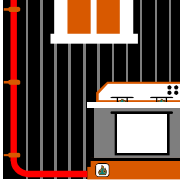
Dreifiveitur annast uppbyggingu og rekstur rafdreifikerfanna, sem tengir almenna notendur við flutningskerfið eða smávirkjanir. Sjö dreifiveitur þjóna landsmönnum og hefur hver þeirra ákveðið skilgreint dreifiveitusvæði. Dreifiveitur hafa sérleyfi á dreifingu rafmagns á viðkomandi dreifiveitusvæði. Notendur eru því bundnir við að skipta við viðkomandi dreifiveitu vegna dreifingar raforkunnar til þeirra.

Þannig er allt flutnings- og dreifikerfið, töp í þeim, mæling raforkunnar og álagsstjórnun fellt undir gjaldskrár fyrir flutning og dreifingu raforku, sem er innheimtur með dreifingargjaldskrá þeirrar dreifiveitu sem þjónar viðkomandi svæði og verður því mismunandi eftir landssvæðum.

Framleiðsla raforku og sala hennar

Með nýju raforkulögunum var framleiðsla raforku gefin frjálts og er lagaumhverfi raforkunnar hliðstætt og fyrir hverja aðra framleiðsluvöru. Kostnaður við raforkusölu- og framleiðslu felst í framleiðsluverði raforkunnar, innmötunargjaldi virkjana inn á flutningskerfið, sölukostnað raforkunnar og álags vegna óvissu um raforkunotkun viðskipavina sölufyrirtækis. Með þessu fyrirkomulagi er unnt að selja raforkuna sjálfa á sama verði hvar sem er á landinu.

Gagnvart almennum notendum má líkja þessum fyrirtækjum við framleiðslufyrirtæki sem selur vöru sína í heildsölu, en smásalarnir geta verið sjálfstæð og óháð sölufyrirtæki eða söludeildir rafveitna. Flutningskerfið er svo eins þjóðvegirnir sem tengja saman bæina og verksmiðjunar á meðan dreifikerfið er eins og gatnakerfi bæjanna og síðasti spottinn inn á heimila neytendanna. Mikilvægt er þó að hafa það í huga að raforku er ekki hægt að framleiða til að geyma á lager, heldur verður að framleiða hana nákvæmlega á því andartaki sem notandinn notar hana.

Kolanám kr/tonn	Vegakerfi Vegtollur kr/km • tonn	Smásala kola kr/tonn	Kol sem orkugjafi kr/tonn
			
			
Raforku- vinnsla kr/kWh	Flutningskerfi/dreifikerfi Flutning- og dreifingar- kostnaður kr/kWh	Sala raforku kr/kWh	Nýting raforku kr/kWh

Samlíking á vinnslu og viðskiptum með kol og raforku

Hlutverk Orkustofnunar

Með raforkulögum fékk Orkustofnun nýtt verkefni, en það er að hafa umsjón og eftirlit með framkvæmd laganna og þá einkum starfsemi sérleyfisfyrirtækjanna.

Lögin gera ráð fyrir nákvæmu eftirliti með fjármálum sérleyfisfyrirtækja. Það þýðir m.a. eftirlit með aðskilnaði bókhalds sem tryggja á að kostnaður óskyldur rekstri sérleyfisfyrirtækjanna, svo sem sölustarfsemi, falli ekki á þau, eftirlit með rekstrarkostnaði og fjárfestingum og eftirlit með gjaldskrá fyrirtækjanna. Segja má að eftirlitsþættirnir sameinist í svokölluðum tekjumörkum, en tekjumörk eru þær hámarkstekjur sem fyrirtæki er heimilt að taka með gjaldskrá og/eða sértekjum.

Tekjumörk fyrirtækjanna eru byggð á kostnaði við flutning og dreifingu út frá rekstrar- og fjárhagsbókhaldi þeirra frá árunum 2002 og 2003. Þeir þættir sem mynda tekjumörk fyrirtækjanna eru rekstrarkostnaður, kerfisþjónusta, orkutöp, afskriftir og arðsemi að frádreginni hagræðingarkröfu. Lögin setja efri og neðri mörk fyrir leyfilegri arðsemi, en fyrirtækin geta ákveðið arðsemina innan þeirra marka.

Gæði raforku og afhendingaröryggi

Eins og fram kemur hér að ofan gera raforkulögin ráð fyrir talsvert miklu aðhaldi í fjármálum sérleyfisfyrirtækjanna. Það er því ekki óeðlilegt að spurt sé hvort þetta nýja fyrirkomulag muni ekki fyrr eða síðar leiða til slakara eftirlits fyrirtækjanna með veitukerfunum og draga úr endurnýjun og uppbyggingu þeirra. Einn kafli laganna fjallar um eftirlit Orkustofnunar með gæðum og afhendingaröryggi rafdreifikerfisins. Fyrirtækjunum ber að skrá í gagnagrunn allar bilanir, rekstrartruflanir, straumleysi og umfang þess. Samanburður milli ára og milli fyrirtækja á að vera gagnlegur mælikvarði á breytingar á afhendingaröryggi veitukerfanna. Með honum fá yfirvöld einnig töl til að meta hvort sérstakra ráðstafana sé þörf hjá einstökum fyrirtækjum eða ekki.